
Pla d'Envelliment Km. 0 de l'Alt Penedès

Cooperativa El Risell

Pla d'acció

CRÈDITS

Treball elaborat per El Risell SCCL.
Barcelona, 2024

EQUIP REDACTOR

Andreu Camprubí i Trepà	Sociòleg
Andrea Palazón Rodríguez	Polítòloga
Bernat Rotger Dunyó	Sociòleg

La impressió d'aquest document en paper no reciclat té una petjada de carboni aproximada de 9 kg de CO_{2eq} i una petjada hídrica de 736 l d'aigua. La utilització de paper reciclat disminueix la petjada de carboni a uns 7 kg de CO_{2eq} i la petjada hídrica que es situa al voltant dels 350 l.

La consulta i visualització d'aquest document en format digital redueix significativament tant la petjada de carboni (uns 60 gr de CO_{2eq} per hora d'ús d'ordinador) com la petjada hídrica.

el risell

cooperativa
de consultors

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.....	4
1. MARC TEÒRIC.....	5
1.1. EL FENOMEN DE L'ENVELLIMENT	5
1.2. CANVI DEMOGRÀFIC	6
1.3. L'ENVELLIMENT ACTIU.....	7
2. RESUM DELS RESULTATS DE LA DIAGNOSI	9
3. METODOLOGIA I PLA DE TREBALL.....	12
4. EIXOS DE TREBALL I ANÀLISI	14
4.1. EIX 1. INCLUSIÓ I ACCESSIBILITAT	14
4.2. EIX 2. ENVELLIMENT ACTIU I COMUNITARI	16
4.3. EIX 3. TREBALL EN XARXA I ENTRE ADMINISTRACIONS	17
5. PLA D'ENVELLIMENT DE L'ALT Penedès.....	18
6. LES ACCIONS DEL PLA	24
6.1. ACCIONS PRÒPIES DEL PLA	24
6.1. ACCIONS PROPOSADES ALS MUNICIPIS	26
7. PROPOSTA DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA.....	30
7.1. EL SEGUIMENT DEL PLA	30
7.2. L'AVALUACIÓ DEL PLA	31

INTRODUCCIÓ

El Consell Comarcal de l'Alt Penedès ha encarregat el disseny del Pla d'Envel·liment de la comarca per tal d'abordar el fenomen de l'envel·liment els propers anys. Disposar d'un Pla d'Envel·liment és fonamental per als administracions que vulguin impulsar polítiques locals destinades a millorar la vida de les persones majors de 65 anys del territori. Com a eina de planificació integral, s'aborda el fenomen de l'envel·liment des dels diferents els seus angles i nivells.

El Pla parteix d'una diagnosi sociodemogràfica elaborada al llarg del 2023, que radiografia la situació de les persones grans al territori. Una anàlisi participada i consensuada entre els diferents agents comarcals per dirigir les bases de les actuacions.

Pel que fa a la diagnosi esmentada, s'hi recullen dades de fonts secundàries, és a dir, de diferents organismes i institucions estadístiques, així com informació qualitativa a partir d'un procés participatiu amb persones grans i entitats. Conèixer la realitat social de les persones grans és el primer pas per encarar la planificació, de manera que la diagnosi d'envel·liment ha estat l'eina bàsica de coneixement i de planificació per elaborar aquest Pla. A més, planificar en coherència amb la diagnosi permet fer que els recursos siguin emprats de manera més eficient, ja que s'actua allà on hi ha la necessitat.

Les visions dels diferents agents del territori vinculats a les persones grans han sigut clau al llarg del procés de treball. Les aportacions del personal tècnic, de persones implicades a associacions i entitats, dels càrrecs electes i de la pròpia gent gran han estat recollides al llarg de la diagnosi. En aquest sentit, es tracta d'un Pla consensuat pels principals agents vinculats amb el sector de la vellesa al territori.

El present document mostra un emmarcament conceptual sobre el fenomen de l'envel·liment, que tot i que ja es va introduir a la diagnosi, es considera adient incorporar-ho com a marc de referència. A continuació es presenta un resum dels principals resultats de la diagnosi, es detalla la metodologia, els eixos de treball, i la missió, visió i valors del Pla. Finalment, es detallen els tres eixos de treball i els respectius reptes que presenten, i amb les accions proposades al Pla. El punt final es dedica a definir el seguiment i avaluació del Pla.

1. MARC TEÒRIC

A la diagnosi territorial del Pla d'Envel·liment, es va incorporar aquest mateix marc teòric. Tot i així, es considera adient incorporar-ho al present document per tenir una referència conceptual de què estem treballant.

1.1. EL FENOMEN DE L'ENVEL·LIMENT

La vellesa és una etapa de la vida de l'individu que té unes característiques específiques que la diferencien de les altres etapes de la vida de la persona. S'hi donen uns canvis biològics, psicosocials, en les capacitats cognitives i en la personalitat. Aquests canvis no es donen de la mateixa manera per a tothom ni en el mateix moment, fins i tot en una mateixa persona les modificacions en aquests aspectes no es donen alhora.

En aquest sentit, l'envel·liment és un procés natural que es manifesta amb força en la nostra societat a causa, d'una banda, de l'increment de l'esperança de vida de la població i, de l'altra, que les ciències de la salut, així com els hàbits de vida saludable, estan contribuint a allargar-la de manera accelerada. Com afrontar aquesta etapa de la vida és un dels principals problemes amb què s'enfronten les societats occidentals, perquè l'increment dels anys de vida repercuteix en l'augment de les persones amb dependència física i psíquica i amb dolències múltiples (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016).

Actualment, la situació de les persones grans, a mesura que esdevenen fràgils i vulnerables —tant si romanen en el seu domicili com si s'acullen a qualsevol dels sistemes d'institucionalització existents—, és molt lluny de la que desitjaríem per a nosaltres mateixos quan encara estem en plena possessió de les nostres facultats; no obstant això, hi ha escassa consciència d'aquesta situació, que segueix sent un tabú. Evitar afrontar el tema no és una bona estratègia, ja que l'única cosa que impedeix que arribi la decrepitud és que abans arribi la mort. Per aquesta raó, les polítiques públiques s'han d'orientar a aconseguir l'adaptació de tota la societat a l'envel·liment gradual, enfocant la qüestió de manera activa (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016).

Per aquest motiu, actualment, hi ha un nou enfocament que deixa enrere la vellesa com un deteriorament físic i mental inevitable i irreversible, passant a ser un procés dinàmic, amb oportunitats i actiu. El nou paradigma va més enllà de l'atenció únicament sanitària i centrada en la dependència, es mou en un model centrat en la persona. Per tant, es basa en la individualitat de la persona i en les seves oportunitats.

En els darrers anys l'objectiu s'ha centrat a adaptar els serveis a les necessitats de les persones, i per tant, implicar-les en la cura del seu benestar i de la seva salut. Això ha provocat un canvi en l'orientació del model d'atenció, i ha posat la persona com a eix del sistema social i sanitari.

L'Organització Mundial de la Salut defineix l'atenció centrada en la persona (ACP) com “aquella atenció que s'aconsegueix quan es posa la persona en l'eix on interactuen la resta de dimensions relacionades amb: la intervenció basada en l'evidència científica, organització del servei, equip, interdisciplinarietat i ambient.”

El procés d'envelliment demogràfic que s'està produint des de fa dècades a les societats occidentals comença a constituir ara ja un dels principals reptes del món urbà. Els municipis han de poder adaptar-se a les necessitats de tots els seus habitants i la gent gran està esdevenint un dels segments de població urbana més rellevants.

Durant els últims anys s'ha produït una arribada d'immigració que ha anat variant de procedència segons les característiques socioeconòmiques objectives que han predominat a l'entorn. En aquest cas, ha augmentat el gruix de persones nouvingudes de fora l'Estat espanyol en detriment de les vingudes d'altres Comunitats Autònomes. Aquests fluxos han estat causats, en part, per l'augment de la demanda de mà d'obra, sobretot al sectors agrícola, industrial i de serveis a la comarca de l'Alt Penedès.

Tanmateix, a partir del 1975 la natalitat va començar a disminuir arreu de Catalunya, provocant una disminució de la part inferior de la piràmide demogràfica referent a la població catalana. Malgrat que durant últims quinze anys el volum anual de naixements semblava haver-se estabilitzar, aquest volum es mou al voltant de la meitat de les xifres existents en el moment en què s'inicià el descens, i la tendència dels darrers anys sembla que és novament a la baixa. És aquest descens de la natalitat el que explica el ritme, molt ràpid, amb el que s'ha augmentat el pes de la població major de 65 anys en totes les comarques de Catalunya, amb algunes diferències a nivell territorial (Pérez Díaz, 2005).

En aquest cas, l'àrea que comprèn els 26 municipis de l'Àrea Bàsica de Serveis Socials de l'Alt Penedès destaca per està lleugerament menys envellit que la mitjana catalana amb 17,9% de població major de 65 anys, respecte el 19% de Catalunya. També l'índex d'envelliment (nombre de persones majors de 65 anys per cada 100 menors de 15 anys) és inferior: 104,7 l'any 2022, força per sota de l'índex d'envelliment català que és de 127,1. Cal dir però que les diferències entre els diversos municipis son importants i alguns es situen molt per sota d'aquesta mitjana catalana, i d'altres la superen, Aquestes dades s'analitzaran amb més profunditat al llarg de la diagnosi.

1.2. CANVI DEMOGRÀFIC

Segons les projeccions de població de l'IDESCAT¹, l'any 2030 tres de cada deu habitant del Alt Penedès tindrà 60 anys o més. Aquest fet té moltes implicacions pel que fa al la vida del conjunt de la població.

¹ [Població projectada en l'escenari mitjà, amb base a la població de 2021.](#)

S'està produint, doncs, un canvi demogràfic que, en general, està feminitzat. A l'ABSS de l'Alt Penedès el 2023, gairebé el 60% persones de 80 anys o més són dones, degut a una esperança de vida més elevada que els homes.

Per altra banda, l'arribada a la vellesa de les cohorts demogràfiques prèvies a les del *baby boom*, ja molt diferents a les de la guerra i la immediata postguerra, canvia notablement l'escenari social. La generació de les persones que ara tenen 60 i 79 anys, a banda de ser molt més nombrosa i present, contradiu l'imaginari encara dominant sobre les persones grans. Es tracta d'una generació relativament ben formada, en què més de la meitat disposen d'estudis obligatoris o superiors, i que en general han tingut una carrera laboral llarga. Per aquest motiu, presenten millors indicadors de salut que la generació precedent.

En aquest sentit, a Catalunya, gairebé el 70% dels ingressos de les persones grans provenen de les seves pensions i el 18% de les persones grans estan per sota del llindar de la pobresa. La incorporació de la dona en el mercat de treball, així com trajectòries laborals estables i amb rendes del treball creixents al llarg del cicle vital, fan que la generació que ha iniciat la jubilació en la darrera dècada tingui pensions més elevades que l'antecedent. Segons el mateix estudi abans esmentat, les pensions més baixes es troben en les persones més grans, sobretot a les dones. Tanmateix, aquesta lògica millora generacionalment. L'atur continua sent molt elevat entre els més joves, que veuen com es retarda o es precaritza la seva inserció laboral (Àrea de Drets Socials, Generalitat de Catalunya, 2018).

1.3. L'ENVELLIMENT ACTIU

L'augment de la longevitat és un avenç social important i un gran triomf de la humanitat, que suposa alhora un repte per crear les condicions socials, econòmiques i personals que permetin arribar a edats avançades en bones condicions de salut i de qualitat de vida.

Aquesta realitat demogràfica suposa una oportunitat per incorporar el concepte d'envelliment actiu a les polítiques adreçades a les persones grans. Aquest concepte entén l'envelliment com un procés individual que s'estén al llarg de la vida i fa que la ciutadania arribi a la vellesa en bones condicions de salut (física, psicològica i emocional), promovent la seva participació en la societat, afavorint la formació al llarg de la vida i garantint els seus drets de viure una vida activa i amb qualitat.

El terme 'envelliment actiu' va ser introduït per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) cap al final de la dècada de 1990 i l'any 2002 el va definir com 'el procés d'optimització de les oportunitats de salut, participació i seguretat amb la finalitat de millorar la qualitat de vida de les persones a mesura que envelleixen'.

Les Nacions Unides van adoptar el concepte en el marc de la Segona Assemblea Mundial sobre Envel·liment, celebrada a Madrid a l'any 2002. La UE va designar el 2012 com a Any Europeu de l'Envel·liment Actiu i de la Solidaritat Intergeneracional, amb la finalitat d'impulsar-ne la difusió social.

L'envel·liment actiu ajuda les persones grans a conduir la seva vida quotidiana aprofitant al màxim les oportunitats que tenen a l'abast d'acord amb les seves necessitats, capacitats i aspiracions. D'una banda, es tracta de mantenir l'activitat personal, entesa com la participació en els àmbits familiars, comunitaris i socials, així com el desenvolupament de tasques físiques i mentals. D'altra banda, inclou la prevenció amb la finalitat d'endarrerir l'aparició i el desenvolupament de les malalties i les discapacitats.

Aquest enfocament requereix la integració o, si més no, la coordinació d'àmbits tan diversos com l'ocupació, la formació permanent, la prevenció i la promoció de la salut i de les capacitats, la jubilació i les pensions o la participació activa en la societat. En aquest sentit, resta pendent una reflexió aprofundida amb relació a les polítiques transversals: com formular, planificar i implementar polítiques transversals de la manera més eficient possible. Aquest no és un tema objecte d'anàlisi en aquest document, però no es pot deixar d'esmentar que queda per fer una reflexió sobre això, com també una revisió del concepte de gent gran si veritablement volem construir unes polítiques per a un envel·liment actiu, orientades al conjunt de ciutadans i ciutadanes i crear, així, una comarca per a totes les edats.

2. RESUM DELS RESULTATS DE LA DIAGNOSI

A continuació, es presenten les principals conclusions de la diagnosi amb les qüestions significatives identificades que han dictat les passes a seguir per aquest Pla d'acció. S'incorporen algunes dades de l'anàlisi i aportacions a les sessions de treball participatiu.

DEMOGRAFIA I TERRITORI

- **Municipis heterogenis amb dispersió territorial:** la comarca de l'Alt Penedès compta amb 27 municipis, i excepte Vilafranca, la resta formen part de l'ABSS de l'Alt Penedès que és el territori en el que es centra el Pla. La majoria de poblacions estan entre els 1.000 i els 3.000 habitants. A molts dels municipis hi ha una gran dispersió territorial.
- **Població creixent:** des de l'any 2000, la població a l'ABSS de l'Alt Penedès ha crescut prop d'un 50%, sobrepasant els 70.000 habitants.
- **Comarca envellida:** la població major de 65 anys representa el 17,9% de la població. Tot i que la xifra és una mica inferior a la mitjana catalana del 19%, continua sent una comarca envellida, com ho és el país.
- **Feminització de la vellesa:** la proporció de dones per sobre els 80 anys és molt més gran que els homes, degut a l'esperança de vida superior.
- **Migració:** un 4,2% de les persones de més de 65 anys són nascudes a l'estranger, i només un 2,3% tenen nacionalitat estrangera. Aquesta xifra està molt per sota de la mitjana catalana que és d'un 3,9% al 2022.
- **Creixement natural:** la tendència és decreixent davant el descens de la natalitat, i una proporció alta de gent gran.
- La **projecció de població:** en 2033, al municipi s'indica una clara tendència a l'envelliment amb una reducció significativa del tram d'edat de 35 a 50 anys.

ECONOMIA

- **Desigualtat en les rendes:** tot i haver-hi una tendència a l'alça en les rendes dels majors de 65 anys a Catalunya, veiem com entre els municipis de la mateixa comarca les diferències són molt grans.
- **Ingressos econòmics:** el 3,1% de la població major de 65 anys a l'ABSS de l'Alt Penedès percep pensions no contributives, superior a la mitjana catalana del 2,4%. Això implica ingressos més baixos

- **Desigualtat econòmica per sexes:** a tota Catalunya, existeix una clara diferència per sexes en l'import mitjà de les pensions retributives en detriment de les dones amb quasi 200€ de diferència.

FORMACIÓ

- **Major proporció d'educació nivell secundària:** la major part de la gent gran de l'ABSS de l'Alt Penedès té un nivell d'instrucció d'educació secundària, situant-se per sota de la mitjana catalana en estudis postobligatoris i universitaris.
- **Diferències per trams d'edat:** les persones de 65 a 74 anys, tenen més estudis que aquells que tenen 75 anys o més.

HABITATGE

- **Règim de tinença:** gairebé el 90% de les persones de més de 65 anys tenen un habitatge en propietat a Catalunya. També és el grup d'edat que menys despesa té en habitatge, amb una mitjana de poc més de 300€ mensuals.
- **Residències i Centres de dia:** a la comarca hi ha 9 residències amb un total de 490 places. La majoria d'aquestes places són de titularitat mercantil, fet que limita l'accés a places públiques per a la gent gran amb menys recursos econòmics. També hi ha 8 centres de dia que ofereixen 79 places per a l'atenció diürna

PRINCIPALS REPTES IDENTIFICATS

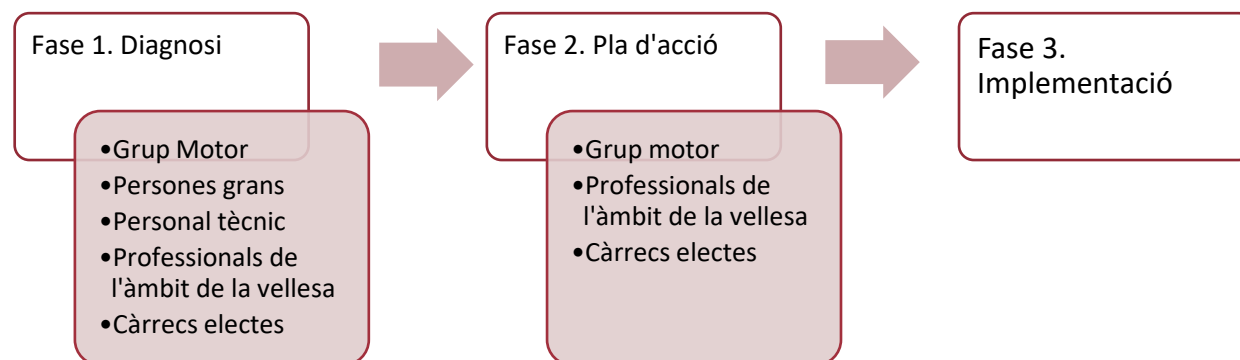
- **Millora del transport i la mobilitat:** Proporcionar un transport públic adequat i accessible, especialment en àrees rurals, per facilitar la mobilitat de la gent gran i el seu accés als serveis.
- **Millora de l'accessibilitat:** Optimitzar l'accessibilitat a l'espai públic, habitatges i serveis específics per a la gent gran.
- **Adaptació a noves realitats:** Desenvolupar enfocaments innovadors per adaptar-se a les noves realitats de la vellesa i aprofitar millor el capital humà de la gent gran.
- **Dotació de recursos a professionals:** Augmentar els recursos disponibles per a la xarxa de professionals d'atenció domiciliària i serveis de salut mental i emocional.
- **Augment de l'oferta de residències:** Incrementar l'oferta de residències i centres de dia propers per reduir les llistes d'espera.
- **Desenvolupament d'alternatives habitacionals:** Crear projectes de cohabitatge i lloguer jove per diversificar les opcions habitacionals per a la gent gran.
- **Afrontar l'aïllament i la soledat:** Combatre l'aïllament i la soledat no desitjada mitjançant la millora dels canals de comunicació i el transport públic, especialment el sanitari.

- **Reducció de l'escletxa digital:** Facilitar els tràmits i comunicacions digitals a la gent gran, especialment en temes bancaris, per lluitar contra l'escletxa digital.
- **Implementació de centres de serveis:** Estudiar la creació de centres de serveis on no sigui possible un centre de dia, per atendre millor les necessitats de la gent gran en zones disseminades.
- **Fomentar la participació comunitària:** Promoure la participació de la gent gran i potenciar espais comunitaris amb activitats intergeneracionals.
- **Treball en xarxa:** Millorar la coordinació entre serveis, conèixer millor els recursos existents i mancomunar serveis replicant bones pràctiques d'altres municipis.

Si es vol ampliar més la informació, recórrer al document de “Diagnosi d’envelliment de l’Alt Penedès”.

3. METODOLOGIA I PLA DE TREBALL

El Pla d'Envel·liment Km.0 de l'Alt Penedès ha estat elaborat en base a l'informe de diagnosi d'envel·liment. Aquest apartat, recull la metodologia aplicada per desenvolupar-ho i el pla de treball.

La diagnosi s'ha elaborat recentment, l'any 2023, a partir de:

- Dades estadístiques extretes de fonts secundàries (IDESCAT, INE, Eurostat, Hermes, dades dels departament de la Generalitat de Catalunya, serveis diversos del Consell Comarcal de l'Alt Penedès i informes varis).
- Una enquesta realitzada a 465 persones grans de la comarca.
- Set sessions de participació i dues entrevistes:
 - Una sessió amb personal tècnic, professionals de l'àmbit de la vellesa al territori
 - Quatre sessions amb gent gran als següents municipis:
 - Una sessió participativa amb persones grans d'entitats de la comarca.
 - Una última sessió participativa amb càrrecs electes dels municipis.
 - Dues entrevistes a persones grans amb experiència associativa.

A partir d'aquesta diagnosi quantitativa i qualitativa s'ha pogut estudiar la realitat de l'envel·liment del municipi. Això ha permès una visió panoràmica de la situació, i s'han identificat 4 eixos d'actuació que guien les accions del Pla:

- EIX 1. Inclusió i accessibilitat
- EIX 2. Envel·liment actiu i comunitari
- EIX 3. Treball en xarxa i entre administracions

Cada eix es desplega en diferents reptes o objectius que vertebran el Pla i defineixen les accions que caldrà dur a terme els propers anys. D'aquesta manera, en tot el procés de treball hi ha participat agents del territori vinculats amb l'àmbit de la gent gran. Les seves aportacions han permès elaborar una diagnosi i un pla de consens, fonamentat amb les necessitats locals reals.

Respecte el Pla d'acció, la metodologia ha estat la següent:

- Sessió participativa amb personal tècnic, i professionals de l'àmbit de la vellesa al territori per proposar i prioritzar accions
- Disseny d'una proposta d'eixos, reptes i accions per part del grup motor.

4. EIXOS DE TREBALL I ANÀLISI

En aquest apartat es realitza una descripció detallada dels eixos estratègics, així com dels principals reptes identificats en cadascun d'ells, proporcionant una visió global que guia el desenvolupament del pla d'acció.

4.1. EIX 1. INCLUSIÓ I ACCESSIBILITAT

Aquest eix es centra en garantir que totes les persones grans de l'Alt Penedès tinguin accés als serveis i recursos necessaris per viure amb dignitat, independència i benestar. La diagnosi ha revelat que molts individus de la tercera edat s'enfronten a barreres significatives, tant físiques com digitals, que limiten la seva capacitat per accedir a serveis essencials i participar plenament en la vida comunitària. A més, l'aïllament geogràfic i social, especialment en municipis petits i zones rurals, augmenta la vulnerabilitat d'aquest col·lectiu.

Les barreres arquitectòniques a l'espai públic i privat impedeixen la mobilitat i l'autonomia de les persones grans, mentre que la bretxa digital les exclou dels serveis i la informació disponible en línia. La manca de transport públic adequat també limita l'accés als serveis de salut i altres recursos necessaris. A més, l'aïllament social i la soledat no desitjada són problemes que afecten negativament la salut mental i emocional de les persones grans.

Aquest eix busca abordar aquestes barreres mitjançant la millora de l'accessibilitat física, digital i social, garantint que tots els individus puguin accedir als serveis i recursos necessaris per una vida digna i autònoma. A través d'aquest enfocament, es vol promoure una comunitat més inclusiva i solidària on les persones grans puguin participar plenament i sentir-se valorades.

Reptes Identificats:

- Millorar l'accessibilitat a l'espai públic i privat.
- Reduir la bretxa digital i facilitar l'accés als serveis en línia.

- Garantir l'accés als serveis per a les persones grans que viuen en municipis petits i zones rurals.
- Millorar el transport públic i sanitari.
- Afrontar l'aïllament i la soledat no desitjada.
- Augmentar les places de residència i millorar l'accessibilitat dels habitatges.
- Garantir l'accessibilitat als espais culturals i d'oci.

- Fomentar la inclusió social i la integració comunitària.
- Millorar la comunicació i l'accessibilitat a la informació.
- Adaptar els serveis de salut a les necessitats específiques de les persones grans.

4.2. EIX 2. ENVELLIMENT ACTIU I COMUNITARI

L'envelliment actiu és fonamental per assegurar que les persones grans puguin gaudir d'una vida plena, participativa i amb qualitat. La diagnosi ha posat de manifest que, tot i els avenços en la salut i la longevitat, moltes persones grans encara s'enfronten a la manca d'oportunitats per a la participació social, política i cultural. Això és especialment rellevant en una societat en què l'envelliment de la població és un fenomen creixent i on la inclusió

activa de les persones grans és essencial per al benestar col·lectiu.

Aquest eix busca fomentar la participació activa de les persones grans en tots els àmbits de la vida comunitària, reconeixent les seves aportacions i promovent un sentiment de pertinença. La creació d'espais representatius i comunitaris on les persones grans puguin expressar les seves opinions i necessitats és clau per a aquest objectiu. A més, és important adaptar les activitats i serveis a les noves realitats i interessos de la gent gran, assegurant que les seves experiències i capacitats siguin valorades i utilitzades en benefici de tota la comunitat.

Reptes Identificats:

- Augmentar la participació de les persones grans en espais de decisió i comunitaris.
- Adaptar les activitats proposades a les noves realitats i interessos de les persones grans.
- Fomentar la representativitat i la participació activa en els casals de gent gran.
- Potenciar les relacions intergeneracionals i la transmissió de coneixements.
- Promoure la participació de les persones grans en activitats culturals i esportives.
- Reforçar els vincles socials i comunitaris.
- Promoure la salut i el benestar a través de l'activitat física i mental.
- Fomentar la participació activa en la vida política i social de la comunitat.

4.3. EIX 3. TREBALL EN XARXA I ENTRE ADMINISTRACIONS

El treball en xarxa i la coordinació entre les diferents administracions i agents del territori són essencials per abordar de manera efectiva els reptes associats a l'envelliment. La diagnosi ha posat en relleu la necessitat d'una col·laboració més estreta entre els diferents nivells de govern, les entitats socials i la ciutadania per garantir que les accions i polítiques adreçades a les persones grans siguin coherents, efectives i adaptades a les

necessitats reals.

Aquest eix es basa en la creació de sinergies entre les diferents parts interessades per optimitzar els recursos i millorar l'eficàcia de les accions implementades. La falta de coordinació pot conduir a duplicacions d'esforços, manca d'eficiència i, en última instància, a una menor qualitat dels serveis oferts a la gent gran. Per tant, fomentar la col·laboració i la comunicació entre les administracions i els agents socials és fonamental per assegurar un abordatge integral i inclusiu de les necessitats de les persones grans.

Reptes Identificats:

- Treballar més en xarxa i conèixer millor els recursos existents.
- Compartir problemàtiques i bones pràctiques entre els diferents municipis.
- Millorar l'eficiència de circuits i tràmits administratius.
- Crear espais de coordinació tècnica i política.
- Facilitar l'accés a la informació i als serveis disponibles.

5. PLA D'ENVELLIMENT DE L'ALT Penedès

A continuació es presenten els eixos estratègics i els reptes proposats pel Pla d'envelliment de l'Alt Penedès, que es deriven de les problemàtiques identificades a la diagnosi. Aquest pla es fonamenta en el coneixement empíric i ha estat construït col·lectivament amb la participació de diversos agents, incloent-hi les persones grans, tècnics i tècniques i professionals de la xarxa social i de salut, així com càrrecs electes dels diferents municipis.

La importància d'aquests processos participatius resideix en el fet que les accions resultants, que conformen l'acció política del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, es focalitzaran en les problemàtiques expressades, viscudes i que resulten significatives per la població, tot respectant les competències de l'administració. Això redueix la distància entre l'administració i la ciutadania, i alhora, dota de sentit estratègic l'acció del Consell Comarcal, orientant-la cap a l'assoliment d'objectius consensuats i compartits.

El Pla es compon de tres eixos estratègics clau, que es desglossen en reptes identificats al llarg de les sessions participatives realitzades. Aquests eixos s'emmarquen dins d'una visió i missió definides pel pla, que determinen quin ha de ser el paper i quins són els grans reptes de la comarca de l'Alt Penedès en l'atenció a les persones grans. Des d'aquesta declaració més general fins a l'articulat final de les accions, es pot traçar un fil conductor que dota de coherència i consistència el Pla.

Però és important assenyalar que no tots els reptes identificats ni les propostes d'acció que se'n deriven poden ser tractats únicament per aquest pla, ja que s'escapen del seu abast. Així doncs les accions es divideixen en dues: les que formen directament part del pla i que estan planificades, i un segon grup d'accions que es proposen en relació als diferents reptes i que han de ser secundades per altres actors (administracions, entitats...) per poder portar-se a terme, a més de disposar dels recursos necessaris, i on l'àrea de Gent Gran del Consell comarcal poden col·laborar en diferents graus.

També cal tenir en compte que molt dels reptes que es plantegen al pla, no només afecten a les persones gran, sinó que abordar-los pot beneficiar moltes altres col·lectius, i que quan es parla de tenir una visió inclusiva, no només es fa referència a persones d'una edat avançada, sinó a tots els col·lectius que formen part de la societat.

MISSIÓ

Fomentar una millor qualitat de vida per a les persones grans de la comarca través de recursos i serveis accessibles i propers, responant a les seves necessitats, lluitant contra les discriminacions que pateixen, proporcionant un acompanyament professional i incentivant la seva participació activa en la societat.

VISIÓ

Esdevenir l'eina de planificació comarcal de referència en matèria d'envelliment, que contribueixi a possibilitar una vida plena i autònoma en les persones grans de l'Alt Penedès, amb accés als recursos i serveis amb igualtat d'oportunitats, treballant de forma coordinada entre els municipis de la comarca, les diferents administracions implicades, així com el teixit comunitari i la ciutadania.

A més d'aquesta missió i visió, que ens defineixen el què i el per què, tot seguit definim el com, els principis orientadors que han de guiar tota acció d'aquest Pla: els valors. Les accions i els processos que s'emmarquen en aquest Pla, han d'estar guiades per aquests valors.

VALORS

Comunitat i
participació

Inclusió i
cohesió social

Relacions
intergeneracio-
nals

Interseccionalitat

Accessibilitat

Equitat

Transversalitat

Autonomia i
autodeterminació

Compromís

Comunitat i Participació: a connexió social, l'empoderament i la implicació de les persones per aportar les seves idees, experiència i treball, promovent així un sentiment de pertinença i utilitat, i millorant el seu benestar.

Inclusió i Cohesió Social: la comprensió de les diferents realitats socials i el respecte a la pluralitat del territori, creant un ambient on tots els membres es sentin connectats, valorats i suportats, contribuint a una societat més harmoniosa i resiliència, capaç d'afrontar els reptes socials i econòmics de manera més efectiva.

Relacions intergeneracionals: la implicació de les diferents generacions per millorar les relacions i la transmissió de coneixements i valors.

Interseccionalitat: una perspectiva que considera la multiplicitat de factors que influeixen en les desigualtats socials i en les formes d'opressió que pateixen les persones, evitant la segmentació.

Accessibilitat: la participació plena en tots els aspectes de la vida amb iguals condicions, incloent l'accés a l'entorn físic, transport i informació.

Equitat: la igualtat d'oportunitats entre les persones per reduir les desigualtats i discriminacions de tot tipus, i mitigar els efectes de vulnerabilitat.

Transversalitat: la consonància del Pla amb el PLACI Alt Penedès i amb la resta de Plans comarcals i municipals.

Autonomia i Autodeterminació: el reconeixement del Consell de les Persones Grans com a òrgan representatiu, amb la capacitat organitzativa per definir i implementar les accions del pla, i la implicació activa de les persones grans en l'elaboració de les accions per aconseguir un empoderament.

Compromís: la planificació i l'execució del Pla és coherent amb la seva missió i visió, buscant el compromís de les administracions locals per la seva implementació

La missió, la visió i els valors han de tenir una relació directa amb el Pla d'acció, on aquestes es concreten. Cal poder traçar un fil conductor entre les accions més concretes i allò que recullen aquests elements d'ideació més estratègics i generals.

El Pla d'envelliment Km.0 a l'Alt Penedès està dissenyat per abordar les necessitats i reptes de la gent gran de la comarca mitjançant un conjunt d'accions específiques i proposades. Aquestes accions es divideixen en dues categories principals:

- Accions pròpies del Pla: Aquestes accions són planificades i implementades directament pel Consell Comarcal de l'Alt Penedès. Inclouen mesures concretes que s'executaran dins del marc del Pla, amb recursos i gestió proporcionats pel mateix consell comarcal. Aquestes accions es dissenyen per tenir un impacte directe i immediat en les problemàtiques identificades durant la diagnosi participativa.
- Accions proposades als municipis: A més de les accions pròpies, el Pla inclou una sèrie de propostes d'acció destinades a ser adoptades per les administracions locals, entitats i altres actors de la comarca. Aquestes accions estan dissenyades per ser adaptables a les circumstàncies i recursos específics de cada municipi, i requereixen la col·laboració activa de les autoritats locals per a la seva implementació.

Així doncs, els eixos amb els reptes i accions queden de la següent manera:

	EIX 1 INCLUSIÓ I ACCESSIBILITAT Aquest eix planteja fomentar la salut i el benestar físic i emocional de les persones grans, especialment les més vulnerables, i del seu entorn. Es tracta de prevenir discriminacions de tota mena de les persones grans, així com facilitar l'accés als serveis i recursos, també en l'entorn digital.	
Repte	Accions pròpies del pla	Accions proposades als municipis
Millorar l'accessibilitat a l'espai públic		Marxes exploratòries per a persones grans per a detectar problemes d'accessibilitat
Lluitar contra l'escletxa digital, en especial en especial en tràmits i aspectes bancaris	Creació d'un punt Òmnia itinerant a la comarca.	Crear un espai d'atenció per donar suport en el tràmits online.
Fer que els serveis també arribin als municipis petits, així com a la gent gran que viu lluny dels nuclis urbans.		Posada en marxa de serveis itinerants als pobles
		Estudiar la implementació de centres de serveis
Manca de transport públic i sanitari en particular		Mancomunar serveis de transport que garanteixin l'accés a serveis i activitats prioritàries
		Promoció d'iniciatives ciutadanes per compartir vehicles.
Afrontar l'aïllament i la soledat no desitjada	Projecte Radars	Potenciar activitats intergeneracionals als municipis.
Dificultats per envellir a casa i manca de places de residència a la comarca	Estudi de la diferenciació dels habitatges a la borsa segons accessibilitat	Estudiar models alternatius d'habitatge per a gent gran.
	Recull ajudes de lloguer	Creació d'una borsa de lloguer assequible per a gent gran.
	Foment de l'envelliment actiu a la llar	

EIX 2 ENVELLIMENT ACTIU I COMUNITARI

Aquest eix planteja com a objectiu principal, fomentar i mantenir la participació activa i la contribució social, política i cultural de les persones grans a la comarca, posant especial èmfasi en la presència de gent gran als espais representatius.

Repte	Accions pròpies del pla	Accions proposades als municipis
Aconseguir més participació de les persones grans i potenciar espais comunitaris, aprofitant el capital humà	Creació del nou Consell Consultiu de la Gent Gran de l'Alt Penedès	
	Mostra activa (fira d'entitats) Creació del nou Consell Consultiu de la Gent Gran de l'Alt Penedès	
Ampliar i adaptar les activitats proposades a les noves realitats de la gent gran, d'acord amb els seus interessos, i no necessàriament amb activitats exclusives per aquest grup d'edat	Caminades populars periòdiques a la comarca	Processos participatius que recullin peticions d'activitats
	Oferir noves activitats demandades per la ciutadania a través del Consell Consultiu	
Repensar els casals de gent gran, per augmentar-ne la representativitat i aconseguir un relleu generacional en la participació i representació		Estudi de la reforma dels casals de gent gran, participat de forma comunitària, i amb la possibilitat de convertir-los amb espais intergeneracionals.

EIX 3

El tercer i últim eix proposa fomentar la coordinació dels diferents agents del territori (administracions, entitats i ciutadania organitzada) per abordar l'envelliment actiu des de l'acció comunitària inclusiva, així com millorar internament els circuits dins l'administració.

Repte	Accions pròpies del pla	Accions proposades als municipis
Treballar més en xarxa i conèixer millor els recursos existents	Realitzar un mapa de recursos a nivell tècnic amb el que s'ofereix al CC	Afegir la informació dels municipis al mapa de recursos del Consell Comarcal
	Participar com a equip tècnic de gent gran de diferents espais de coordinació tècnica	Realitzar plans de treball conjunts entre diferents àrees
Compartir problemàtiques i bones pràctiques des dels diferents municipis	Establir un espai tècnic i polític, amb sobre gent gran amb tècnics comarcals i municipals, així com amb càrrecs electes	Fer una jornada anual de bones pràctiques
Millorar l'eficiència de circuits i tràmits administratius, fent-los també més accessibles a les persones grans	Revisar el circuit de casos de maltractament de persones gran	Revisar les comunicacions de l'administració a la ciutadania amb una visió inclusiva

6. LES ACCIONS DEL PLA

El Pla d'Acció per a l'Envel·liment de l'Alt Penedès inclou una varietat d'accions dissenyades per abordar les problemàtiques identificades a la diagnosi. Aquestes accions com ja hem comentat es divideixen en dues categories principals: les accions pròpies del pla i les accions proposades als ajuntaments que poden comptar amb l'assessorament de l'àrea de Gent Gran del Consell Comarcal. A continuació es fa una descripció de les diferents accions.

6.1. ACCIONS PRÒPIES DEL PLA

Aquestes accions són directament gestionades i implementades pel Consell Comarcal de l'Alt Penedès, amb els recursos i capacitats disponibles, procurant una resposta ràpida i efectiva a les necessitats identificades.

Acció: Creació d'un punt Òmnia itinerant a la comarca:

Eix: Inclusió i accessibilitat

Descripció: Treballar per la implementació d'un punt Òmnia itinerant que recorri diferents municipis de la comarca, oferint formació i accés a les noves tecnologies per a la gent gran. Aquest servei mòbil permetia a les persones grans aprendre i fer ús de dispositius tecnològics, així com accedir a recursos en línia, i la possibilitat de fer tràmits digitals.

Acció: Projecte Radars:

Eix: Inclusió i accessibilitat

Descripció: Posar en marxa el Projecte Radars, una xarxa de suport comunitari que connecta voluntaris, veïns, i professionals per detectar situacions de risc i aïllament entre les persones grans. Aquest projecte promou la vigilància solidària i la integració de la gent gran en el seu entorn.

Acció: Recull d'ajudes de lloguer

Eix: Inclusió i accessibilitat

Descripció: Crear un recull que agrupi totes les ajudes disponibles per al lloguer des de les diferents administracions, facilitant informació detallada i accessible per a les persones grans.

Acció: Estudi de la diferenciació dels habitatges a la borsa segons accessibilitat

Eix: Inclusió i accessibilitat

Descripció: Establir criteris per tal de classificar els habitatges disponibles en la borsa d'habitatge, en funció del seu grau d'accessibilitat. Això permetrà adaptar les ofertes d'habitatge a les necessitats específiques d'accessibilitat de la gent gran i altres persones que puguin tenir problemes de mobilitat.

Acció: Foment de l'envelliment actiu a la llar

Eix: *Inclusió i accessibilitat*

Descripció: Prova pilot d'un projecte destinat a millorar la qualitat de vida de les persones grans a casa seva, mitjançant tecnologia avançada com sensors i interacció per veu per monitoritzar la salut i la solitud. També facilita la gestió del servei d'ajuda a domicili i la comunicació entre treballadores familiars.

Acció: Creació del nou Consell Consultiu de la Gent Gran de l'Alt Penedès

Eix: *Envelliment actiu i comunitari*

Descripció: Constituir un nou Consell Consultiu de la Gent Gran a l'Alt Penedès, un òrgan de participació i consulta que representarà els interessos de la gent gran en la presa de decisions a nivell comarcal. El Consell facilitarà i vol facilitar comunicació entre la gent gran i les administracions, garantint que les polítiques i accions reflecteixin les seves necessitats i preocupacions.

Acció: Mostra activa (fira d'entitats)

Eix: *Envelliment actiu i comunitari*

Descripció: Organitzar una fira d'entitats centrada en la gent gran, on diferents organitzacions, associacions i serveis de la comarca puguin mostrar les seves activitats i recursos que ofereixen a la ciutadania.

Acció: Caminades populars periòdiques a la comarca

Eix: *Envelliment actiu i comunitari*

Descripció: Realització de caminades populars periòdiques que es realitzen a diferents indrets de la comarca, amb l'objectiu de fomentar l'activitat física, la socialització i la descoberta del patrimoni natural i culturals.

Acció: Oferir noves activitats demandades per la ciutadania a través del Consell Consultiu

Eix: *Envelliment actiu i comunitari*

Descripció: Desenvolupar i oferir noves activitats per a la gent gran, basades en les demandes i suggeriments recollits pel Consell Consultiu. Aquestes activitats s'adaptaran a les preferències i necessitats de la població gran, promovent la seva participació activa en la comunitat.

Acció: Realitzar un mapa de recursos a nivell tècnic amb el que s'ofereix al Consell Comarcal

Eix: *Treball en xarxa i entre administracions*

Descripció: Elaborar un mapa de recursos que mostri detalladament tots els serveis i suports disponibles per a la gent gran a nivell comarcal. Aquest mapa serà una eina tècnica per als professionals que treballen amb gent gran, facilitant la coordinació i l'optimització dels recursos existents.

Acció: **Participar com a equip tècnic de gent gran en diferents espais de coordinació tècnica**

Eix: *Treball en xarxa i entre administracions*

Descripció: Assegurar la participació activa de l'equip tècnic de gent gran en diverses plataformes i espais de coordinació tècnica, tant a nivell comarcal com municipal. Això permetrà millorar la col·laboració entre diferents serveis i entitats que treballen amb la gent gran, afavorint la implementació de polítiques més eficaces i integrades.

Acció: **Establir un espai tècnic i polític sobre gent gran amb tècnics comarcals i municipals, així com amb càrrecs electes**

Eix: *Treball en xarxa i entre administracions*

Descripció: Crear un espai de trobada regular on tècnics comarcals i municipals, així com càrrecs electes, puguin discutir i planificar accions i polítiques dirigides a la gent gran. Aquest espai ha de facilitar el diàleg, l'intercanvi d'experiències i la coordinació entre els professionals implicats.

Acció: **Revisar el circuit de casos de maltractament de persones grans**

Eix: *Treball en xarxa i entre administracions*

Descripció: Realitzar una revisió exhaustiva del circuit d'atenció als casos de maltractament de persones grans, amb l'objectiu de millorar la detecció, intervenció i seguiment d'aquests casos. Aquesta revisió també pot incloure la formació dels professionals implicats i la millora dels protocols d'actuació.

6.2. ACCIONS PROPOSADES ALS MUNICIPIS

Aquestes accions són suggeriments per als ajuntaments dels diferents municipis de la comarca perquè les implementin de manera autònoma, amb la possibilitat de comptar amb el suport i l'assessorament de l'àrea de Gent Gran del Consell Comarcal.

Acció: **Marxes exploratòries per a persones grans per a detectar problemes d'accessibilitat**

Eix: *Inclusió i accessibilitat*

Descripció: Organitzar passejades guiades amb persones grans per identificar i documentar barreres d'accessibilitat en espais públics i infraestructures urbanes. Aquesta activitat permet detectar problemes concrets i recollir suggeriments per millorar l'accessibilitat i la seguretat en els municipis.

Recursos Necessaris: Personal d'organització, voluntaris, materials de documentació (mapes, càmeres), informes de seguiment.

Acció: **Crear un espai d'atenció per donar suport en el tràmits online**

Eix: *Inclusió i accessibilitat*

Descripció: Establir punts d'atenció amb personal qualificat que assisteixi les persones grans en la realització de tràmits administratius i gestions diverses a través d'Internet. Aquest servei pot incloure la formació en competències digitals per fomentar l'autonomia.

Recursos Necessaris: Espai físic, ordinadors i connexió a Internet, personal format en atenció i competències digitals, materials educatius.

Acció: Posada en marxa de serveis itinerants als pobles

Eix: Inclusió i accessibilitat

Descripció: Implementar serveis mòbils que visitin regularment els municipis més petits o nuclis menys accessibles per oferir suport administratiu, social o d'altres tipus a les persones grans. Això facilita l'accés als serveis essencials sense la necessitat de desplaçaments llargs.

Recursos Necessaris: Vehicle, personal, materials informatius, coordinació logística.

Acció: Estudiar la implementació de centres de serveis

Eix: Inclusió i accessibilitat

Descripció: Analitzar la viabilitat d'establir centres de serveis comunitaris que ofereixin activitats i suport diürn a les persones grans quan la creació d'un centre de dia no sigui factible al municipi. Aquests centres poden proporcionar serveis mèdics, psicològics i suport a les famílies cuidadores.

Recursos Necessaris: Equip de treball per a l'estudi. Per al centre: espai físic, personal especialitzat en atenció a la gent gran, finançament per a l'establiment del centre.

Acció: Mancomunar serveis de transport que garanteixin l'accés a serveis i activitats prioritàries

Eix: Inclusió i accessibilitat

Descripció: Col·laborar amb municipis veïns per mancomunar serveis de transport adaptat que assegurin l'accés de les persones grans a serveis sanitaris, activitats culturals i socials. Aquesta iniciativa busca millorar la mobilitat i la qualitat de vida de la gent gran.

Recursos Necessaris: Coordinació entre municipis, vehicles adaptats, conductors formats, finançament compartit.

Acció: Promoció d'iniciatives ciutadanes per compartir vehicles

Eix: Inclusió i accessibilitat

Descripció: Fomentar programes de compartició de vehicles entre ciutadans per facilitar els desplaçaments de les persones grans, especialment en àrees rurals. Aquests programes poden incloure voluntaris que ofereixen transport a les persones grans per acudir a cites mèdiques o activitats socials.

Recursos Necessaris: Personal de coordinació, voluntaris, assegurances, campanya de sensibilització.

Acció: Potenciar activitats intergeneracionals als municipis

Eix: *Inclusió i accessibilitat*

Descripció: Desenvolupar programes i activitats que promoguin la interacció entre diferents generacions, com tallers, esdeveniments culturals i projectes educatius. Aquestes activitats tenen l'objectiu de fomentar la comprensió mútua, la cohesió i l'intercanvi de coneixements i experiències.

Recursos Necessaris: Espais per a activitats, materials educatius i recreatius, coordinació amb escoles, instituts, casals de gent gran, residències...

Acció: Estudiar models alternatius d'habitatge per a gent gran

Eix: *Inclusió i accessibilitat*

Descripció: Analitzar i promoure models d'habitatge alternatius com els cohabitatges (cohousing), habitatges intergeneracionals o habitatges amb serveis assistits. Aquests models poden oferir una vida més independent i integrada, amb el suport necessari per a les necessitats de la gent gran.

Recursos Necessaris: Equips de treball per a l'estudi, consultors especialitzats en habitatge finançament per projectes pilot.

Acció: Creació d'una borsa de lloguer assequible per a gent gran

Eix: *Inclusió i accessibilitat*

Descripció: Establir una borsa de lloguer assequible destinada a les persones grans, facilitant l'accés a habitatges adaptats a preus raonables. Aquest projecte pot incloure incentius fiscals per als propietaris que ofereixin lloguers assequibles i adaptats a les necessitats de la gent gran.

Recursos Necessaris: Personal de gestió i coordinació, incentius fiscals, plataforma de gestió de la borsa, campanya de difusió.

Acció: Processos participatius que recullin peticions d'activitats

Eix: *Envelliment actiu i comunitari*

Descripció: Implementar processos participatius on les persones grans puguin proposar i sol·licitar activitats i serveis que considerin necessaris. Aquests processos fomenten la participació activa i asseguren que les activitats ofertes responen a les necessitats i interessos de la comunitat.

Recursos Necessaris: Personal de coordinació, espais per a reunions, materials per a la recollida de dades (enquestes, formularis), facilitadors per a les sessions participatives

Acció: Estudi de la reforma dels casals de gent gran

Eix: *Envelliment actiu i comunitari*

Descripció: Realitzar un estudi per reformar els casals de gent gran, en aquells municipis on hi hagi poca participació i no hi hagi relleu generacional. S'hauria d'involucrar les persones grans del territori en el procés i

es podria explorar la possibilitat de convertir-los en espais intergeneracionals, donant un caràcter més pròxim a un centre cívic. Aquest enfocament participatiu facilita que els possibles canvis responguin a les necessitats dels usuaris.

Recursos Necessaris: Equips de treball per a l'estudi, personal de coordinació comunitària, espais per a reunions comunitàries, materials de consulta.

Acció: Afegir la informació dels municipis al mapa de recursos del Consell Comarcal

Eix: Treball en xarxa i entre administracions

Descripció: Incorporar la informació detallada dels serveis i recursos disponibles als municipis en el mapa de recursos del Consell Comarcal. Això permet una millor visibilitat i accés als serveis per part de la ciutadania, i coneixement dels recursos per altres tècnics comarcals o municipals.

Recursos Necessaris: Personal per introduir i validar les informacions.

Acció: Realitzar plans de treball conjunts entre diferents àrees

Eix: Treball en xarxa i entre administracions

Descripció: Desenvolupar i implementar plans de treball conjunts entre diferents àrees municipals i/o comarcals (social, sanitària, cultural) per garantir una resposta integrada a les necessitats de les persones grans.

Recursos Necessaris: Personal de coordinació, representants de les diferents àrees, espais per a reunions de coordinació, materials de planificació i seguiment.

Acció: Fer una jornada anual de bones pràctiques

Eix: Treball en xarxa i entre administracions

Descripció: Organitzar una jornada anual per compartir i debatre bones pràctiques entre el personal tècnic dels municipis sobre una temàtica específica relacionada amb les persones grans, preferentment que tractin sobre algun dels reptes identificats en el Pla d'Envel·liment.

Recursos Necessaris: Personal de coordinació, ponents especialitzats, espai per a la jornada, materials per a presentacions i debats, suport logístic i tècnic.

Acció: Revisar les comunicacions de l'administració a la ciutadania amb una visió inclusiva

Eix: Treball en xarxa i entre administracions

Descripció: Revisar i adaptar les comunicacions de l'administració local per assegurar que són inclusives i accessibles per a totes les persones, especialment per a la gent gran. Això inclou l'ús de llenguatge clar, formats accessibles i canals de comunicació adequats.

Recursos Necessaris: Equip de treball especialitzats en comunicació i amb visió inclusiva.

7. PROPOSTA DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA

L'avaluació i el seguiment són dos components clau en la gestió de projectes o plans d'acció, però serveixen a propòsits diferents i s'utilitzen en moments diferents durant el cicle de vida d'un pla. Aquí farem una proposta genèrica d'aquests dos elements del pla, dels quals ja hem avançat algunes coses en el punt anterior.

El seguiment implica la revisió continuada i sistemàtica del progrés en relació amb les accions, els objectius i els terminis establerts. L'objectiu és identificar qualsevol desviació respecte als plans originals i permetre ajustaments en temps real. Es realitza de manera regular durant tot el cicle de vida del pla. És un procés continu que permet als gestors del projecte mantenir-se informats sobre l'estat d'avanç. En aquest cas proposem fer el seguiment un cop l'any.

L'avaluació és un procés més complet i analític que valora l'impacte del pla. Pot ser una activitat puntual o periòdica, però no és tan freqüent com el seguiment. Normalment es realitza al final del període d'execució. Es centra en l'avaluació dels resultats, l'impacte i el rendiment global del pla, així com en la identificació d'aprenentatges clau per a futurs projectes. L'avaluació conclou amb recomanacions per a la millora futura i pot influir en la planificació i execució de nous projectes o en la revisió de polítiques i estratègies.

7.1. EL SEGUIMENT DEL PLA

La proposta és que el seguiment del Pla d'envelliment el faci el Grup Motor, format per les tècniques de gent gran del Consell Comarcal de forma periòdica, a través d'un Quadre de Comandament amb els indicadors de seguiment més rellevants de les accions que s'estan portant a terme. Tot i que idealment el seguiment hauria de ser cada pocs mesos, sovint amb els recursos que es tenen s'opta per fer-la dues vegades l'any o de forma anual.

Fer un seguiment de la implementació de les accions amb una certa periodicitat permet fer ajustaments de forma àgil per garantir l'assoliment dels objectius. Algunes preguntes que ens hem de fer són: estem fent el què vam dir que faríem en el temps que vam dir que ho faríem? Si la resposta és que no, per què no? Què cal canviar? El seguiment permet analitzar perquè no estan ocorrent les coses que haurien d'ocórrer en el temps en que ho haurien de fer.

Les persones responsables de la implementació del Pla solen ser les del Grup Motor, i per tant són les que han de fer el seguiment. Però a més, s'hi poden incorporar si així es creu oportú, altres persones que estiguin involucrades en les accions del Pla; cosa que permet tenir informació de les accions de primera mà.

Seguiment	
Quan:	Un mínim d'un cop l'any
Qui:	Membres del Grup Motor. Opcional obrir la participació a persones que hagin participat del desenvolupament d'accions del pla.
Com:	Sessió de treball amb el Quadre de Comandament com a eina principal. Reflexió sobre aquells elements que no segueixen el Pla i propostes de millora.

7.2. L'AVALUACIÓ DEL PLA

Més enllà del seguiment de les accions del Pla, que s'acompanya del quadre de comandament, es fa aquí una proposta d'avaluació global. Ha de permetre analitzar els resultats principals i els impactes a curt/mig termini que hagi generat l'acció del Pla. Per a realitzar l'avaluació es recomana utilitzar la teoria del canvi o alguna eina similar, on a partir d'una situació inicial (ja detectada), i d'una situació desitjada (que en alguns casos ja està esbossada), s'ha de veure què cal fer per passar d'una situació a l'altra. Cal plantejar les hipòtesis del que passarà fent una acció determinada amb uns recursos determinats, quins resultats obtindrem i quins impactes comportarà. Evidentment ens podem equivocar en les hipòtesis, però si estan ben plantejades, podrem detectar on és l'error i corregir-ho en el futur.

Cal tenir present que els vincles causals entre una acció i els seus impactes són difícils d'atribuir a una acció concreta, sobretot en un fenomen complex com és el de l'exclusió social. Per tant, cal analitzar sempre de forma qualitativa i coral aquests vincles i ser curosos en les atribucions de causalitat.

S'ha de procurar que l'avaluació sigui el màxim d'operativa i que permeti comprovar i analitzar l'assoliment dels principals objectius del Pla d'envelliment, sense una dedicació de recursos excessiva. Molts plans no s'avaluen perquè es considera que el cost és massa elevat, però és important que hi hagi una avaluació encara que no sigui la ideal. Si els indicadors que hem creat no són factibles pels costos o dificultat, sempre es pot recórrer a una via més qualitativa a través persones implicades en les accions. Però en tot cas la idea és definir els canvis que s'esperen a partir de les accions desenvolupades al pla, determinant com es mesurarà aquest assoliment, ja no tant des d'una mirada de seguiment (ho hem fet o no ho hem fet? Ho hem fet en el termini previst?), sinó d'avaluació (hem generat el canvi que volíem generar?).

A banda de les preguntes d'avaluació, es recomana que en les dinàmiques qualitatives sempre s'afegeixin preguntes relatives al "per què" (per què estem tenint aquest resultat? Per què (no) s'ha generat aquest impacte que havíem previst?). Aquests "per què" han d'interrogar sobre els recursos, el lideratge, les accions, el disseny, entre altres factors que són clau per l'èxit en l'assoliment dels objectius.

A nivell operatiu, tot i que el pla sigui per a diversos anys, recomanem que es faci una avaluació parcial de forma anual, i una altra en finalitzar el pla. Una forma de fer-ho és fer un primer anàlisi des del grup motor, i compartir-ho amb un espai més ampli per acordar els canvis necessaris.

Avaluació	
Quan:	Un cop l'any de forma parcial i un a la finalització del pla
Qui:	Membres del Grup Motor en una primera reunió i una segona compartida amb el grup ampliat.
Com:	Analitzar els indicadors de resultats / impacte de les accions del pla. Veure si cal fer algun canvi en el propi pla o en alguna de les seves accions.

